

IT WON'T HAPPEN TO ME – GUARDING OURSELVES FROM SIN

לא יצא החייט במחטו סמוך לחשכה שמא ישכח ויצא ולא הלביר בקולמוסו ולא יפלה את כליו ולא יקרא לאור הנר באמת אמרו החזן רואה היכן תינוקות קוראין אבל הוא לא יקרא כיוצא בו לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה:

אמר רבה אפילו גבוה שתי קומות ואפי' שתי מרדעות ואפילו עשרה בתים זו על גב זו חד הוא דלא ליקרי הא תרי שפיר דמי והתניא לא אחד ולא שנים אמר ר' אלעזר לא קשיא כאן בענין אחד כאן בשני ענינים אמר רב הונא ובמדורה אפי' עשרה בני אדם אסור אמר רבא אם אדם חשוב הוא מותר מיתבי לא יקרא לאור הנר שמא יטה אמר ר' ישמעאל בן אלישע אני אקרא ולא אטה פעם א' קרא ובקש להטות אמר כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים לא יקרא לאור הנר ר' נתן אומר קרא והטה וכתב על פנקסו אני ישמעאל בן אלישע קריתי והטיתי נר בשבת לכשיבנה בהמ"ק אביא חטאת שמנה

שבת י"ב

ר"נ אומר קרא והטה וכתב על פנקסו אני ישמעאל ב"א קריתי והטיתי נר בשבת.

הכתיבה על הפנקס מעוררת שראוי לאדם שיהיו חטאיו אצלו זכורים, לא שכוחים. ומעם הדבר הוא, שאם היתה כל פעולה פועלת על הנפש רק לשעתה, הי' די בתשובה שעושה בשעת החטא, וידיעת החטא בעתיד הרחוק הי' למותר. אבל אין הדבר כן, כי הכחות הנפשיים שבאדם ופעולותיו הפרטיות המה אחוזים וסבוכים זה בזה, וחטא אחד יאבד טובה הרבה, כי פועל הוא לרעה על כמה ממדות הטובות להשחיתן, ומגרש רוח הנדיבה של האדם מקרב לבו לפי ערך החטא ורישומו. והנה הכחות הנפשיים הם צפונים, ויש שיהי' בהם חסרון טמיר שלא יתגלה כ"א בעת אשר מסיבות החיים יסבבו שיהי' האדם צריך לפעולה בכח ההוא, אז יוכר חסרונו, ורק אז יוכל האדם לתקנו כשיגבר בכח הטוב והקדושה, הצדק והאמת, שהם המה

יסודי התשובה על אותו החסרון לתקנו. ע"כ צריך שיהי' זכרון החטא בלתי נשכח מן האדם, עד שיבחין כחות נפשו ביחושם אל אותו החטא והנם שלמים ולא נפגעו ממנו לא במדות ולא בדיעות, אז ישמח וידע נאמנה כי סר עונו וחטאו נמח כעב. ומאשר הרשמים שתפעול כל פעולה על הנפש, יחלקו בין פעולה לפעולה לא לבד מצד עצמותה של הפעולה אם טובה היא או רעה, כ"א גם לפי המצבים והסבות שגרמו את הפעולה ההיא, שאינו דומה רושם שעושה פעולה הנעשית ממצב של טוב לב כאותה שנעשית ממצב של כאב לב, וכיוצא בחליפות של מצבי הנפש שבאדם, ותולדותיהם יוכרו למבחין היטב בעמקי חכמת הנפש, ומזה תצא תורה שלמה לדעת איך לבצר עמדת הטוב והקדושה ברוח האדם לעומת ההפרעה שהפריעהו החטא, לפי תכנו ולפי תוכן המצב שגרם לו, ע"כ לא לבד את עצם החטא ראוי לרשום כ"א את הסבה שחוללתו, וכן נהג ר"י ב"א שכתב אני ישב"א קריתי, הסבה, והטיתי נר בשבת, הפעולה, למען דעת כי לא איכות הפעולה לבד תוכר ברישומה על תוצאות יתר ארחות החיים כ"א גם לפני סבתה. לכשיכנה ביהמ"ק אביא חטאת שמנה. גוף החי מתקיים במצבו ע"י דמו בשרו ועצמותיו, השומן שבו הוא יתרון ממלא מה שאפשר גם מבלעדיו. והנה כן בכל חטא יש גם דברים הממלאים אותו, שהם ג"כ מצטרפים בתור סבה למציאות החטא. והנה אם יהיו הסבות המביאות את החטא מצד עצמן נחשבות לדברים שאין האדם צריך לכפרה עליהן, אין יחש לשמנוניתה של חטאתו להיות ערוכה בזכרונו, בכתבו חובתו. אמנם ר"י ב"א הכיר כי ההסכמה להתגבר על דברי חכמים בהתחכמות פרטית, דבר זה גופיה ראוי להרחיק מאד. ע"כ הסבה של אני אקרא ולא אטה שהיא הביאה את החטא, היא ג"כ ראויה להצטרף בתוך עצם הכפרה, אע"פ שעצם העבירה יש לה צביון שלם ג"כ מבלעדי הסבה. ע"כ רשם בפנקסו לא את חובת חטאתו לבדה כ"א ג"כ שתהי' שמנה, כלומר שחטאו הוא ענין שראוי לבקש כפרה ג"כ על המילוי שלו, על הסבה שגרמתו, לא רק בתור גורם לחטא שאינו עולה בשם לעצמו ואינו צריך לזכירה פרטית, כ"א גם מצד עצמו. כי ראוי לכל אדם לקחת מוסר מזה, ללכת בתם ולהיות חרד על כל דברי חז"ל בסייגיהם בלא נטיה של התחכמות פרטית, נמצא שהרעיון עצמו שגרם החטא גם הוא נזקק לכפרה, ויהי' נכלל במילוי החטאת, במה שתהי' לזכרון לפניו החובה שתהי' החטאת שמנה.

עין אי"ה, שבת א' נ"ג